KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

HE 145/2025

Ari Korhonen, Kehittämispäällikkö

Yleistä

- Kuntien lausunnoissa esitetyt keskeisimmät näkemykset lakiluonnosehdotukseen on monelta osin huomioitu varsinaisessa hallituksen esityksessä.
- Kuntaliitto kiittää näkemysten myönteisestä huomioinnista.

Huoltovarmuuden määrittely

1 §. Huoltovarmuuden turvaaminen

- Kuntaliitto näkee perusteltuna huoltovarmuus -käsitteen määrittelemisen esitetyn mukaisesti. Kuntien näkökulmasta uutena virastona toimiva huoltovarmuuskeskus on keskeinen varautumista koordinoiva ja kehittävä toimija valtakunnallisesti.
- Huoltovarmuuden käsitteen laajentaminen koskemaan väestön toimeentuloa ja suojaamista, välttämättömien palveluiden tuotantoa sekä kriittistä infrastruktuuria vaikuttaa myös kuntiin. Kunnat ovat keskeinen toimija muun muassa yhteiskunnan peruspalveluiden, arjen sujuvuuden mahdollistamisen, väestön suojaamisen sekä paikallisen kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaajina.
- Kirjallisessa esityksessä on listattu tarkemmin kuntien omistus kriittisen infrastruktuurin toiminnoista Suomessa.

Rakenteet

2 §. Huoltovarmuusneuvosto

- Perusteluissa on huomioitu myös Kuntaliiton rooli kuntakenttää edustavana toimijana Huoltovarmuusneuvostossa.

3 §. Sektorit, poolit ja toimikunnat

- Sektorien, poolien ja toimikuntien nimittämisessä ja järjestämisessä Kuntaliitto pitää tärkeänä, että sääntely mahdollistaa riittävän joustavasti erilaiset kokoonpanot parhaan mahdollisen toimintatavan saavuttamiseksi Suomen huoltovarmuudessa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan tämä tavoite toteutuu nyt annetussa ehdotuksessa.

Tehtävät

4 §. Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

- Kuntaliitto katsoo, että Huoltovarmuuskeskuksen tehtävän on asetettu tarkoituksenmukaisesti suhteessa Huoltovarmuuskeskuksen asemaan ja toimialaan.
- Aluetasolla varautumisen yhteensovittaminen on Lupa- ja valvontaviranomaisen lakisääteinen tehtävä.
- Kuntaliiton näkemyksen Huoltovarmuusorganisaation tulisi kuitenkin uuden roolinsa myötä olla mukana alueellisen varautumisen yhteensovittamisen tehtävässä osallistumalla Lupa- ja valvontaviranomaisen valmiustoimikunnan toimintaan ja maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmän toimintaan.

Varmuusvarastointi ja varaukset

10 §. Valtion varmuusvarastointi

- Varmuusvarastointia koskevassa suunnittelussa tulee lakiehdotuksen mukaan huomioida myös kuntien mahdollinen rooli. Kunnilla voisi olla joissakin tilanteissa rooli esimerkiksi tuotteiden jakeluun liittyen tai välivarastointiin osana jakelua.

13 §. Tuotanto- ja suorituskykyvaraukset

- Myös kunnat voivat tehdä samankaltaisia sopimuksia turvatakseen toimintansa jatkuvuudenhallintaa ja lakisääteisistä velvollisuuksia normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Huoltovarmuuskeskuksen tulisi jollakin tavoin koordinoida, etteivät varaukset ole keskenään päällekkäisiä tai kohdistu samoihin tuotantoketjuihin.

Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuva

23 §. Salassa pidettävää tietoa sisältävän tilannekuvan luovuttaminen

- Ehdotus pitää sisällään myös kunnallisen viranomaisen oikeuden saada Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvaa.
- Kuntaliitto pitää ehdotusta erittäin perusteltuna ja kuntien kannalta välttämättömänä. Ilman tätä säännöstä kunnilla ei olisi lakiin perustuvaa oikeutta saada huoltovarmuuden tilannekuvaa edes poikkeusoloissa.

Huoltovarmuusmaksun tuotto

- Huoltovarmuusmaksun tuottoa ehdotetaan korotettavaksi 91,9 miljoonaan euroon, kun tuotto nykyisin on ollut vajaa 40 miljoonaa euroa. Huoltovarmuusmaksujen korotus tehtäisiin valmisteverolakeihin.
- Huoltovarmuusmaksun korotuksella on merkitystä kuntien polttoaine- ja sähkökustannuksiin. Arvioitaessa maksun vaikutuksia joidenkin kuntien polttoainekustannuksiin, vaikutukset jäivät pieniksi. Lopullinen arvio vaikutuksista tulee kuitenkin tehdä siinä vaiheessa, kun hallinnonalan lait tulevat säädettäväksi.